

حدیث اخلاص

حاج شیخ حسن صالحی واعظ

محمد تقی ادهم نژاد

این خطیب ارجمند از محضر اساتیدی چون آیات عظام: حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، حاج سید محمد حجت کوه‌کمره‌ای، حاج سید محمدتقی خوانساری، حاج سید صدرالدین صدر، حاج آقا حسین طباطبایی بروجردی، و آیه‌الله حاج میرزا محمدفیض قمی بهره برد.

آیه‌الله صالحی در کنار تحصیل و فراگیری دانش آل محمد صلی الله علیه و آله به تدریس دروس سطح پرداخته و شاگردان ارزشمندی را در دامن پر مهر خویش تربیت کرده و نیز در کنار

آیه‌الله حاج شیخ حسن صالحی واعظ از ذاکرین و خطباء با فضل و متقی و با اخلاق حوزه علمیه قم بود که در سال ۱۳۲۱ قمری در شهرستان لاهیجان و در میان خانواده‌ای متدین و معتقد به اسلام و روحانیت دیده به جهان گشود.

شیخ حسن صالحی، بعد از اتمام مقدمات علوم اسلامی در شهرهای لاهیجان و رشت، وارد حوزه علمیه قم گردید و به تکمیل معارف و علوم دینی پرداخت و در محضر اساتید نامدار و فرزانه حوزه علمیه قم به کسب مقامات علمی و معنوی نائل گردید.

تدریس و تحصیل، به خودسازی و تزکیه و تهذیب نفس اشتغال داشته، از این طریق به مقامات والای معنوی نائل گردید.

حالات و خصوصیات

۱. واعظی با اخلاص

حضرت آیه الله حاج شیخ جعفر شمس لنگرودی - دامت برکاته - از شاگردان مرحوم آیه الله حائری، مؤسس حوزه علمیه قم که هم اکنون در سن ۹۵ سالگی از موجه ترین و مسن ترین عالمان ساکن در گیلان است و بیش از ۷۰ سال از عمر با برکت خویش را در وعظ و خطابه و ارشاد مردم سپری کرده است، درباره مرحوم حاج شیخ حسن صالحی می فرماید: «آقا شیخ حسن و برادرش آقا شیخ محمد علی صالحی، هر دو از شاگردان آیات عظام به ویژه آیه الله آقای حائری کبیر و نیز از بزرگان وعظ و منبر در گیلان به شمار می روند.

به خوبی در یاد دارم زمانی که حوزه های علمیه شیعه به ویژه حوزه قم

دچار گرفتاریهای کینه توزانه ایادی استعمار، یعنی رضاخان قلدر گردیده بود، طلاب و بزرگان قم از این حوادث، سخت در ناراحتی به سر می بردند...

یکی از برنامه های اساسی که در سرلوحه کار آیه الله حائری بود، اهمیت و توجه به روضه خوانی بود و از آنجایی که اجرای این برنامه در حرم مطهر یا مدرسه فیضیه امکان پذیر نبود، لذا برنامه روضه خوانی در شبها در مکان دور افتاده ای از مرکز شهر و در مدرسه حاج ملا صادق منعقد می گردید و بزرگان و طلاب در آن شرکت می جستند. افرادی که در آنجا سخنرانی می کردند، همگی به امر حضرت آیه الله حائری بود که یکی از آنان مرحوم حاج شیخ حسن صالحی بود که خود حاج شیخ هم در حالی که عبایش را به سر می کشید، در جلسه حضور می یافت... او مردی با اخلاص بود و اخلاص در گفتارش به خوبی برای همگان مشهود و قابل لمس بود.^۱

۱. مصاحبه نگارنده با آیه الله حاج شیخ جعفر شمس لنگرودی (دامت برکاته).

۲. تشرف به حضور امام زمان علیه السلام

از حضرت آیه الله حاج شیخ علی پناه اشتهاردی - دامت برکاته - عالم و مدرس متقی و با اخلاص حوزه علمیه قم، نقل شده است که فرمود:

«مرحوم حاج شیخ حسن صالحی لاهیجانی به حق از فرزندان شایسته و صالح حوزه بودند. او مردی مذهب، با اخلاص و در امور معنوی دارای حال خوشی بود. ما به همراه عده‌ای از فضلاء «معالم» و برخی از کتب ادبی حوزه را از محضر این عالم وارسته تلمذ کرده‌ایم.

درک محضر این عالم ربانی از افتخارات عمر ما به شمار می‌رود. او در ولایت دارای تولای کامل بود و نسبت به خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام عشق و ارادت ویژه‌ای داشت و از کسانی بود که در عین کم سن و سال بودن، از متشرفین به محضر حضرت بقیة الله الاعظم - روحی و ارواح العالمین له الفداء - بوده است. بنا اینکه او این موضوع را کتمان می‌کرد، ولی ما یقین به

تشرف وی به محضر امام زمان علیه السلام داریم.»^۱

۳. تبلور اخلاص

حضرت آیه الله حاج شیخ محمد علی فیض گیلانی از علمای محترم حوزه علمیه قم، به نگارنده فرمودند:

«مرحوم حاج شیخ حسن صالحی لاهیجانی از مردان متقی، خود ساخته، مذهب و اهل باطن بوده است. از لحاظ علمی، وی از شاگردان آیه الله حائری، مؤسس حوزه علمیه قم بودند و از لحاظ معنوی و عرفانی، وی در آن زمان در میان علماء و بزرگان شهرت داشت. من این مرد بزرگوار را از نزدیک دیده بودم. بیانات گرم و مؤثری داشت و با پدرم که مردی درس خوانده و فاضل و روحانی بود که البته لباس روحانیت به تن نداشت، در ارتباط بود و اصولاً منزل پدری ما در روستای «دُم چال» در رود بَنه لاهیجان، پاتوق عالمان و واعظان منطقه به شمار می‌رفت و به یاد دارم که

۱. به نقل از حجة الاسلام حاج شیخ محمد مهدی صالحی، فرزند آن مرحوم.

مرحوم حاج شیخ حسن صالحی که برای سخنرانی به روستاها می‌رفت، سوار بر اسبی می‌شد. او همواره مشغول اذکار و اورادی بود و اصلاً توجه به اطراف و پیرامون خود نداشت...

در یک کلام، می‌توان گفت که مرحوم حاج شیخ حسن از روحانیان موجه و خوشنام و متقی لاهیجان بود که البته بر اثر بیماریهای ممتد، عمری کوتاه داشت؛ ولی در همین مدت کوتاه، خدمات خوبی انجام داده است.^۱

۴. نماز باران

حضرت آیه‌الله حاج شیخ زین العابدین قربانی، نماینده ولی فقیه در استان گیلان و امام جمعه محترم رشت، درباره مرحوم صالحی و جریان خواندن نماز باران توسط معظم له این‌گونه فرمودند:

«شیخ حسن صالحی از واعظان گرانمایه لاهیجان بود که در نزد فقهاء و

علماء بزرگ این سامان دارای مقام و منزلت خاصی بود. موقعیت علمی و معنوی ایشان علاوه بر تقوا و فضیلت و گویندگی و خطابه در نزد عالمان برجسته آن سامان [ممتاز بود]. همین بس که نقل می‌کنند: سالی گیلان دچار خشکسالی گردید و بر اثر این خشکسالی مزارع شالیکاری و سایر محصولات کشاورزی در آستانه نابودی قرار گرفت.

به این ترتیب، مردم متدین منطقه برای رفع خشکسالی به علماء رجوع کرده، از آنان تقاضای دعا و خواندن نماز باران کردند و آنان نیز در میان علماء، مرحوم حاج شیخ حسن صالحی را برای تحقق این مهم انتخاب کردند. نماز باران به امامت وی در لاهیجان اقامه گردید و به برکت انفاس قدسی آن بزرگوار، باران خوبی در منطقه بارید و همگان خصوصاً کشاورزان را خوشحال ساخت.»

آیت بصیرت

مرحوم صالحی دارای قدرت و قوت

۱. مصاحبه نگارنده با حضرت آیه‌الله حاج شیخ محمد علی فیض گیلانی، از علماء و مدرسین حوزه قم.

روحي خاصی بود؛ به گونه‌اي که از آینده برخي از افراد خبردار بود و ديگران را نيز باخبر مي‌ساخت. فرزند گرامي آن مرحوم، حجة الاسلام حاج شيخ محمد مهدي صالحی، در اين باره مي‌گويند:

«من در طفوليت، پدرم را از دست دادم و آن بزرگوار هم سن و سالي نداشت و در سن چهل و چند سالگي از دنيا رفت، ولي برخي از دوستان صميمي پدرم که همگي از علماء بزرگ حوزه قم بودند، براي من تعريف کردند که پدرم بر اثر عبادات و رياضات شرعيه فراوان، داراي صفای باطني و چشم حقيقت‌بين بود و برخي چيزها را مي‌گفت؛ مثلاً درباره حضرت امام خميني رحمه الله از پدرم نقل شده است که ايشان روزي در مدرسه فيضيه در جمع دوستان نشسته بودند که حضرت امام که در آن زمان يک طلبه و يا يک مدرس نه چندان معروف بود، وارد مدرسه فيضيه گرديده بود که پدرم با ديدن ايشان، به دوستان خود گفته بود:

اين سيد بزرگوار (اشاره به امام) اوضاع مملکت را به هم خواهد زد و آینده اين کشور به دست ايشان رقم خواهد خورد! و اين پيشگويی نشانه قدرت روحي و معنوی معظم له بوده است که معمولاً چنين کاري از مردان حقيقي و از اولياء الهی ساخته است.»

**کرامتی از حضرت عبدالعظيم
حسنی عليه السلام**

مورخ شهير آية الله حاج شيخ محمد شريف رازی درباره مرحوم صالحی لاهيجانی نوشته‌اند:

«اين نگارنده که با آن مرحوم تماس نزديک داشتم و معاشرت بسياری نموده بودم، حقاً او را بامسئله، يعنی به حقيقت صالح يافتم؛ به خصوص حال توسل و مقام حب و ولايتش نسبت به خاندان وحی و رسالت بسيار بود. منبر گرم و بيانات مؤثري داشت و از او استفاده‌های معنوی زيادی کردم. وی از فضلاء و ذاکرين با فضل و دانش و تهذيب اخلاق حوزه علميه قم و داراي تولای کامل و حال خوش و معنويت بود.»

کرامتسی از مسولای ما حضرت
 عبدالعظیم الحسنی علیه السلام برای
 ایشان شده که مجمل آن این است که
 زخمی در گوش ایشان پیدا شده بود که
 چرک می‌کرد و رایحه بدی داشت. مدت‌ها
 معالجه میسور و ممکن خود را کرده،
 فایده‌ای ندید. عاقبت از قم به تهران
 رفت و به دکتر لقمان، متخصص در
 مرض گوش مراجعه کرد که دکتر پس از
 معاینه دقیق، تشخیص سالک داده و
 نسخه مفصلی از آمپول و غیره نوشته،
 ایشان را تأکید به گرفتن آن دواها کرد.
 آن مرحوم گفت: از منزل دکتر بیرون
 آمدم، با خود گفتم: من که از معالجه
 خسته شدم، چرا به دکتر معنوی مراجعه
 نکنم و به طیب حقیقی، حضرت
 عبدالعظیم حسنی علیه السلام متوسل
 نشوم. پس از آنجا به شهر ری آمدم و با
 دل شکسته به حرم مشرف شدم و عرض
 حاجت کردم و نزدیک ضریح شریف
 رفته و قدری گرد ضریح برداشته، بر آن
 زخم مالیدم و از حرم بیرون آمدم تا به
 صحن داخل شدم. دیدم از زخم و درد و

چرک گوشم اثری نیست و به کلی
 خشک و خوب شده است.
 مؤلف گوید: از کرامت آن بزرگوار
 بعید نیست؛ زیرا که سید الکریم است.^۱

رحلت

مرحوم حاج شیخ حسن صالحی
 لاهیجانی پس از عمری کوتاه، ولی
 مشحون از خدمات تبلیغی، در سن ۴۶
 سالگی در سال ۱۳۶۷ قمری [برابر با
 ۱۳۲۶ شمسی] به واسطه مبتلا شدن به
 کسالت سرطان بدرود زندگی گفت و
 ندای حق را اجابت کرد و پیکر پاکش در
 قبرستان ابو حسین قم به خاک سپرده
 شد. عاشر سعیداً و مات سعیداً.^۲

۱. آثار الحجة، محمد شریف رازی، ج ۱، ص
 ۲۳۴.

۲. شرح حال آیت‌الله صالحی لاهیجی در منابع
 زیر آمده است:

آثار الحجة، ج ۱، ص ۲۳۳؛ گنجینه دانشمندان،
 ج ۲، ص ۱۸۲؛ آینه دانشوران، ص ۳۳۴.